PUBLICAȚIE APICC

Radar AI în audit

Nr. 18 / 16–22 noiembrie 2026

De la documentul instituției la răspunsul asistat: cum funcționează ChatTCU și ce se transferă odată cu programul

Asociația Profesională a Auditorilor Publici Externi „Înalta Curte de Compturi” - A.P.I.C.C.

Reperele ediției

01 / Cum ajunge documentul instituției în răspunsul unui asistent

02 / Codul poate fi transferat; datele și responsabilitatea rămân de organizat

Material APICC pentru revizuire editorială. Nu reprezintă o poziție oficială a Curții de Conturi a României.

Sinteză executivă

Radar AI în audit, nr. 18 — 25 noiembrie 2026. Pentru intervalul 16–22 noiembrie, reținem o decizie INTOSAI privind locul inteligenței artificiale în agenda profesională și publicarea unei investigații americane care separă răspunsul modelului de validarea prin alte probe. [7][8]

Tema aprofundată este retrospectivă: experiența Tribunalului de Conturi al Uniunii din Brazilia cu ChatTCU. Accentul cade pe recuperarea documentelor, indicarea surselor, evaluarea cu întrebări sintetice și obligațiile beneficiarului unui transfer de cod. Documentația tehnică, regulile de utilizare și contractul de licențiere descriu componente diferite ale aceleiași soluții. [1][2][4][6]

Cuprins

1. Cum ajunge documentul instituției în răspunsul unui asistent / 2

2. Codul poate fi transferat; datele și responsabilitatea rămân de organizat / 3

Alte publicații relevante / 5

Ideea de reținut / 5

Bibliografie / 5

1. Cum ajunge documentul instituției în răspunsul unui asistent

TEMA PRINCIPALĂ · RETROSPECTIVĂ · 1/2 / 26 iunie 2024; completare instituțională din 20 mai 2026

Tribunal de Contas da União — Brazilia · ChatTCU: Inteligência Artificial como assistente do auditor, Revista do TCU, vol. 153, nr. 1, pp. 19–45 — articol tehnic semnat de membri ai echipei instituției; completat cu prezentarea oficială a versiunii 7.0

Perioada examinată: Nu este raport de audit. Articolul descrie dezvoltarea începută în 2023 și funcționalitățile documentate în 2024; comunicarea ulterioară prezintă versiunea 7.0 în mai 2026.

Context

Auditorii lucrează cu dosare, norme și decizii anterioare, nu numai cu informații generale. ChatTCU, asistentul Tribunalului de Conturi al Uniunii din Brazilia, urmărește să facă aceste surse accesibile prin întrebări formulate în limbaj obișnuit. Documentația instituțională îl prezintă ca sprijin pentru consultare, analiză și redactare. [2]

Articolul tehnic explică mecanismul inițial, iar comunicarea din 20 mai 2026 descrie extinderea platformei: modele suplimentare, căutare pe internet, prelucrare multimodală și agenți specializați. Aceste două momente nu trebuie confundate: arhitectura explicată în 2024 nu reprezintă o descriere exhaustivă a versiunii din 2026. [1][3]

Tribunal de Contas da União — Brazilia · ChatTCU: Inteligência Artificial como assistente do auditor, Revista do TCU, vol. 153, nr. 1, pp. 19–45 — articol tehnic semnat de membri ai echipei instituției; completat cu prezentarea oficială a versiunii 7.0

Pentru documentele încărcate, articolul descrie segmentarea în fragmente, indexarea și recuperarea prin căutare textuală și vectorială. Fragmentele selectate furnizează context modelului de limbaj. Aceasta este generarea augmentată prin recuperare, cunoscută prin acronimul RAG. Referințele pot indica documentul, pagina și fragmentul utilizat. [1]

Autorii consemnează și o eroare concretă: întrebarea poate fi direcționată către baza de jurisprudență în locul celei normative. Pentru evaluare, în lipsa unor seturi etichetate suficiente, au generat cu GPT-4 între una și trei întrebări pentru fiecare document selectat, obținând mii de întrebări pe temă. Sunt date sintetice, nu întrebări colectate integral din utilizarea reală. [1]

Manualul instituțional explică faptul că răspunsurile despre norme și jurisprudență includ trimiteri la fragmentele documentelor. El descrie și posibilitatea utilizatorilor de a aprecia răspunsurile. Aceste funcții fac vizibilă originea informației și permit semnalarea problemelor; documentul nu prezintă însă o rată măsurată a corectitudinii pentru aceste răspunsuri. [2]

Recomandări și răspunsul entității

Fiind documentație de dezvoltare, nu există recomandări de audit și nici un răspuns al unei entități auditate. În secțiunea despre evaluare, articolul nu raportează un rezultat numeric de precizie care să permită compararea performanței pe întrebări reale cu cea pe întrebări sintetice. [1]

Comunicarea despre versiunea 7.0 păstrează revizuirea umană drept etapă indispensabilă pentru activitățile asistate, inclusiv elaborarea documentelor și analiza proceselor. Anunțarea unor agenți specializați nu echivalează cu delegarea către aceștia a deciziei instituționale. [3]

Semnificație și utilizare în audit

Interpretarea editorială: referința către un fragment este un punct de sprijin pentru verificare, nu certificarea întregului răspuns. Cazul arată de ce sunt distincte selectarea bazei potrivite, recuperarea pasajului relevant și formularea concluziei. O eroare în prima etapă poate produce un răspuns fluent, dar nepotrivit întrebării. [1][2]

2. Codul poate fi transferat; datele și responsabilitatea rămân de organizat

TEMA PRINCIPALĂ · RETROSPECTIVĂ · 2/2 / 11 iulie 2024; document contractual cu semnătură digitală din 30 ianuarie 2025; prezentare instituțională din 16 iulie 2026

Tribunal de Contas da União și Câmara dos Deputados — Brazilia · Guia de uso de inteligência artificial generativa no Tribunal de Contas da União, aprobat prin Portaria-CGTI nr. 01/2024; Contrato de Licenciamento de Solução de Tecnologia da Informação — TCU e Câmara dos Deputados; Novo site amplia transparência e apoia uso responsável de IA no setor público

Perioada examinată: Nu este misiune de audit. Sunt analizate reguli de utilizare din 2024, un contract public de licențiere din 2025 și explicațiile instituției privind transferul și guvernanța, publicate în iulie 2026.

Context

Transferul unei aplicații între instituții publice poate evita refacerea acelorași componente informatice. În cazul ChatTCU, prezentarea oficială din iulie 2026 precizează că programul este oferit ca referință pentru proiectul propriu al beneficiarului, în funcție de infrastructura, datele, competențele și guvernanța acestuia. Nu este descris un serviciu complet, gata de utilizare oriunde. [5]

Pentru a înțelege concret această delimitare, sunt relevante două documente diferite: ghidul care stabilește conduita utilizatorilor Tribunalului și contractul public cu Camera Deputaților. Primul tratează utilizarea responsabilă; al doilea arată ce include licența și ce obligații păstrează instituția beneficiară. [4][6]

Tribunal de Contas da União și Câmara dos Deputados — Brazilia · Guia de uso de inteligência artificial generativa no Tribunal de Contas da União, aprobat prin Portaria-CGTI nr. 01/2024; Contrato de Licenciamento de Solução de Tecnologia da Informação — TCU e Câmara dos Deputados; Novo site amplia transparência e apoia uso responsável de IA no setor público

Contractul include codul-sursă, specificațiile tabelelor, modelul de date și documentația tehnică. Exclude însă transferul bazelor de date necesare funcționării și furnizarea eventualelor licențe pentru programe terțe. Beneficiarului îi revin implementarea, adaptarea, întreținerea, încărcarea și tratarea datelor, infrastructura și măsurile de securitate. Acestea sunt obligații contractuale, nu dovezi că fiecare operațiune a fost realizată. [6]

Ghidul aprobat la 11 iulie 2024 menține responsabilitatea autorului pentru documentul produs cu ajutorul inteligenței artificiale. Pentru informații confidențiale, recomandă folosirea soluțiilor aprobate. Prototipurile care testează funcționalități externe încă indisponibile în instrumentele instituției necesită aprobarea conducerii și date sintetice sau anonimizate. [4]

Prezentarea portalului instituțional din iulie 2026 menționează controale de acces, înregistrări auditabile și supraveghere umană. Tot acolo, Tribunalul precizează că indicatorii suplimentari de impact și productivitate se aflau în consolidare metodologică. Prin urmare, existența platformei și a mecanismului de transfer este documentată mai clar decât efectul său net asupra rezultatelor auditului. [5]

Recomandări și răspunsul entității

Ghidul cere examinarea atentă a conținutului generat chiar dacă instrumentul pare fiabil și avertizează asupra acceptării necritice a sugestiilor automate. El recomandă evitarea deciziilor automate fără revizuire umană și revizuirea de către un specialist informatic a

codului generat înainte de utilizarea în sistemele instituției. Sunt reguli instituționale, nu rezultate ale unei evaluări de conformare. [4]

Contractul atribuie beneficiarului administrarea utilizatorilor și asigurarea condițiilor de funcționare sigură. Mai precizează că licența nu plasează programul în domeniul public. Transferul gratuit către o instituție nu trebuie prezentat automat drept publicare deschisă și fără restricții a codului. [6]

Semnificație și utilizare în audit

Interpretarea editorială: costul licenței este numai o componentă a adoptării. Documentele delimitează alte sarcini: pregătirea datelor, gestionarea accesului, întreținerea și asumarea rezultatului profesional. Lecția transferabilă nu este reproducerea unei interfețe, ci păstrarea unei legături clare între funcționalitate, surse și răspundere. [4][5][6]

Radarul săptămânii

RADAR SCURT · 16–22 NOIEMBRIE 2026

INTOSAI: inteligența artificială intră explicit în agenda congresului din 2028. Comunicatul din 17 noiembrie despre reuniunea Consiliului de conducere, desfășurată la Viena în 16–17 noiembrie, consemnează aprobarea unei subteme privind inovarea sprijinită de AI și cunoașterea partajată pentru guvernanța publică sustenabilă. Este o decizie de orientare profesională, nu lansarea unei aplicații și nici un rezultat măsurat al utilizării AI în audit. [7]

Statele Unite: testarea modelului este separată de validarea informației. Government Accountability Office, instituția federală de audit și evaluare, a făcut public la 18 noiembrie raportul GAO-27-108814, datat 16 octombrie 2026. Auditul, desfășurat din decembrie 2025 până în octombrie 2026, a examinat patru platforme prin două scenarii controlate de utilizare abuzivă. Relevanța metodologică este verificarea separată, prin cercetare și experți, a informațiilor generate. Rezultatele descriu condițiile testate, nu toate interacțiunile posibile; nu au fost executate atacuri. Raportul consemnează și obiecțiile companiilor privind atribuirea contribuției modelului și limitele evaluării. [8]

Ideea de reținut

Un asistent documentar devine util auditului prin legătura cu sursele și prin organizarea responsabilităților, nu doar prin calitatea aparentă a răspunsului.

Bibliografie

Surse consultate la 2026-11-25. Trimiterile numerotate corespund surselor din text.

[1] Tribunal de Contas da União — ChatTCU: Inteligência Artificial como assistente do auditor · 2024-06-26 · Revista do TCU, vol. 153, nr. 1, pp. 19–45; în special secțiunile 6.1.3–6.1.5 și 6.2, pp. 35–41: direcționarea întrebărilor, evaluarea sintetică, încărcarea documentelor și rezumarea dosarelor.

[2] Tribunal de Contas da União — Conheça o ChatTCU · Pagina publicației: 2025-06-05; exemplarul disponibil conține actualizări din 2026 · PDF, 14 pagini; paginile 8 și 11 ale fișierului: feedback, referințe documentare, confidențialitate și indexarea fragmentelor. Pagina 6 include în cronologie versiunea 7.0 din 2026; data inițială a paginii nu este tratată drept data acestei actualizări.

[3] Tribunal de Contas da União — ChatTCU 7.0 marca avanço do TCU no uso de inteligência artificial · 2026-05-20 · Secțiunile Novas funcionalidades ampliam capacidade da plataforma și Integrações fortalecem apoio ao controle externo.

[4] Tribunal de Contas da União — Portaria-CGTI nr. 01, de 11 de julho de 2024, și Guia de uso de inteligência artificial generativa no TCU · 2024-07-11 · Boletim do TCU Especial, anul 43, nr. 21; actul de aprobare și anexa I, punctele 3.3, 3.5, 3.9, 3.11 și secțiunea 4.

[5] Tribunal de Contas da União — Novo site amplia transparência e apoia uso responsável de IA no setor público · 2026-07-16 · Secțiunile Cooperação para evitar a duplicação de esforços și Governança, segurança e supervisão humana; precizarea despre consolidarea metodologică a indicatorilor de impact și productivitate.

[6] Tribunal de Contas da União și Câmara dos Deputados — Contrato de Licenciamento de Solução de Tecnologia da Informação · 2025; semnătura digitală vizibilă a reprezentantului Camerei: 2025-01-30 · Clauza întâi, punctele 1–4: obiectul și excluderile licenței; clauza a treia, punctul 1, alineatele I și V–IX: implementare, infrastructură, acces și protecția datelor. Data semnăturii vizibile nu este prezentată drept dată verificată a publicării.

[7] INTOSAI — INTOSAI holds its 80th Governing Board meeting at the Vienna Hofburg · 2026-11-17 · Comunicat despre reuniunea din 16–17 noiembrie 2026; lista deciziilor, primul punct: tema și subtemele congresului din 2028.

[8] U.S. Government Accountability Office — Artificial Intelligence: Covert Testing Used Common Platforms to Create Viable Attack Plans, GAO-27-108814 · Raport: 2026-10-16; publicare pentru public: 2026-11-18 · Raport integral HTML; Letter, Third Party Views and Our Evaluation și Appendix I: Objective, Scope, and Methodology. Datele distincte ale raportului și publicării sunt confirmate pe pagina oficială a produsului GAO-27-108814.